

Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων 2022 – 2028 Δημόσια Ακρόαση

Αθηνά Παπαναστασίου
Λειτουργός Περιβάλλοντος
22408937

apanastasiou@environment.moa.gov.cy

Λευκωσία, 7 Δεκεμβρίου 2022

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ 2022-2028

- Άρθρο 36 – περί Αποβλήτων Νόμων 2011- 2022
- Συνέχιση Εθνικού προγράμματος πρόληψης δημιουργίας Αποβλήτων 2015-2021
- Δημόσια Ακρόαση Τετάρτη 7/12/22
- Παράταση Δημόσιας Διαβούλευσης και Υποβολή Γραπτών απόψεων μέχρι Δευτέρα 12/12/2022
- Γνωμοδότηση ΣΕΔΑ
- Υποβολή από ΥΓΑΑΠ στο Υπουργικό Συμβούλιο για Έγκριση

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ 2022 – 2028

Το Σχέδιο Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων 2022 – 2028 περιλαμβάνει:

- Ανάλυση της **υφιστάμενης κατάστασης** στη διαχείριση αποβλήτων
- Ευρωπαϊκές **υποχρεώσεις** και υφιστάμενη κατάσταση διαχείρισης αποβλήτων στην Κύπρο
- Ανάλυση **υφιστάμενης υποδομής** διαχείρισης αποβλήτων
- **Προβλέψεις** στην παραγωγή και διαχείριση αποβλήτων
- **Το Σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα:**
 - μείωσης της δημιουργίας αποβλήτων
 - προώθησης της επαναχρησιμοποίησης και προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση
 - στήριξης της χωριστής συλλογής των δημοτικών αποβλήτων
 - ενίσχυσης της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού
 - ενίσχυσης της υποδομής διαχείρισης αποβλήτων
 - επιθεώρησης και επιβολής
 - ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας των εμπλεκομένων
 - ευαισθητοποίησης

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για Ενίσχυση της Κυκλικής Οικονομίας 2021-2027

1ος Πυλώνας - Καλλιέργεια κουλτούρας κυκλικής οικονομίας: Περιλαμβάνει ενημέρωση της επιχειρηματικής κοινότητας και των καταναλωτών για τις προοπτικές και επιχειρηματικές ευκαιρίες της κυκλικής οικονομίας, ενημερωτική εκστρατεία για το σχέδιο βιώσιμης διαχείρισης «Πληρώνω Όσο Πετώ» και εκπαίδευση σε θέματα κυκλικότητας.

2ος Πυλώνας - Παροχή κινήτρων για επενδύσεις στην κυκλική οικονομία: Περιλαμβάνει τη δημιουργία Σχεδίου παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και χρηματοδοτικής καθοδήγησης, τη δημιουργία σχεδίων χορηγιών «Go Circular» από το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας για ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών κυκλικότητας, και την αξιοποίηση σχεδίων της ΑνΑΔ για εκπαίδευση σε θέματα κυκλικότητας.

3ος Πυλώνας - Δημιουργία υποδομών κυκλικής οικονομίας: Εκπόνηση μελέτης για καθορισμό αποβλήτων που θα αποχαρακτηριστούν, **δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας που θα παρέχει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις να μοιράζονται εξοπλισμό, υπηρεσίες, εγκαταστάσεις, απόβλητα κ.ά.**, και δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος εποπτείας και παρακολούθησης έργων διαχείρισης αποβλήτων

4ος Πυλώνας - Διαχείριση δημοτικών αποβλήτων

ΕΡΓΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ: ΤΑΜΕΙΑ ΣΥΝΟΧΗΣ

Εγκαθίδρυση Συστήματος Χωριστής Συλλογής στην πηγή Δημοτικών Στερεών Αποβλήτων και Εφαρμογή Συστήματος «Πληρώνω όσο Πετάω» (ΠΟΠ) σε τοπικές αρχές: €25.000.000 ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Πρόγραμμα μείωσης δημοτικών στερεών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων και συναφών χώρων μαζικής παραγωγής αποβλήτων στις επαρχίες Λεμεσού και Πάφου: €6.400.000 ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Πρόγραμμα μείωσης δημοτικών στερεών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων και συναφών χώρων μαζικής παραγωγής αποβλήτων στους Δήμους Λάρνακας, Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου: **ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ**

Πρόγραμμα πρόληψης, χωριστής συλλογής και αξιοποίησης δημοτικών αποβλήτων ορεινής / ημιορεινής Κύπρου: €1.500.000 ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, πληροφόρησης, επικοινωνίας και παρακολούθησης έργων: €1.500.000 ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Ανάπτυξη υποδομών για την επεξεργασία οργανικών αποβλήτων €15.000.000

Δημιουργία συντονιστικού φορέα μεταξύ κεντρικής κυβέρνησης και τοπικής αυτοδιοίκησης για τη διαχείριση των αποβλήτων €900.000

ΕΡΓΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ: ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Εγκατάσταση 50 αυτόνομων μηχανικών κομποστοποιητών σε απομακρυσμένες και ημι-απομακρυσμένες περιοχές €7.000.000

Εγκατάσταση 50 πράσινων περιπτέρων σε απομακρυσμένες και ημι-απομακρυσμένες περιοχές €3.300.000

Δημιουργία 2 κέντρων επαναχρησιμοποίησης και επισκευής και δικτύου καταστημάτων €4.000.000

LIFE-IP CYzero WASTE - “Intelligent monitoring and efficient waste reduction in Cyprus Island” (LIFE20 IPE/CY/000011)

Συνδεδεμένο κρίκο, που θα ωριμάσει το έδαφος, για τη βέλτιστη απορρόφηση των πόρων από τα Διαρθρωτικά και άλλα Ταμεία και συνάμα να βελτιώσει τα μέτρα που λαμβάνονται για την ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων.

- Βιοαπόβλητα
- Ανακυκλώσιμα / Πράσινα Περίπτερα
- Επικίνδυνα οικιακά απόβλητα
- Πρόληψη παραγωγής τροφίμων και αγροτικών αποβλήτων
- Επισκευή / Επαναχρησιμοποίηση/δίκτυο καταστημάτων
- Πληρώνω όσο πετώ (PAYT)
- Θαλάσσια Απορρίμματα
- Αδειοδότηση
- Οικονομικά Εργαλεία (φόρος ταφής, ταμείο διαχείρισης αποβλήτων)
- Ενίσχυση Διοικητικής Ικανότητας (Capacity building)
- Συντονιστικός Φορέας κυβέρνησης/ ΑΤΑ

Συμβάλει καθοριστικά στην υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί στο Σχέδιο Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων μέσω της χωριστής διαλογής των δημοτικών αποβλήτων, τη μείωση των αποβλήτων και την παροχή οικονομικών εργαλείων και κινήτρων

01/10/2021 - 30/09/2029 (8 χρόνια)

€14,785,848 (χρηματοδότηση Ε.Ε. 60% - €8,871,508)

Προπαρασκευαστικές (Α), Υλοποίησης (C), Παρακολούθησης (D), Ευαισθητοποίησης & διάχυσης (E), Διαχείρισης & Παρακολούθησης Έργου (F)

LIFE19 GIE/CY/001166

FOODprint project is co-funded by the LIFE Programme of the European Union

9/2020-4/2023

Συνολικά 1.018.869€

(54,25% χρηματοδότηση (552.736€))

Πλατφόρμα συνεργασίας

See Food, Waste less. Τέλες στις εσπέρες τροφίμων!

<https://foodprintcy.eu/collaboration-platform/el/>

Κόμβος επικοινωνίας μεταξύ «δωρητών τροφίμων» (food donors) και «παραληπτών τροφίμων» (food receivers).

Food Donors ή Δωρητές τροφίμων πρόκειται να εγγραφούν οργανισμοί, επιχειρήσεις και άλλοι φορείς, από τους οποίους υπάρχει συστηματική ή περιστασιακή διαθεσιμότητα περισσευούμενου φαγητού καθώς και πρόθεση να το προσφέρουν για κοινωνική σκοπό.

Food Receivers ή Παραλήπτες πρόκειται να εγγραφούν ΜΚΟ, δημοτικές υπηρεσίες, οργανωμένα σύνολα και γενικότερα όποιος φορέας δραστηριοποιείται σε ζητήματα διανομής και παροχής φαγητού ή τροφίμων σε άτομα που έχουν ανάγκη.

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Ο ΠΕΡΙ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΝΟΜΟΣ

- Κανονισμοί για τη διαχείριση δημοτικών αποβλήτων από αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης
- Οι περί Αποβλήτων (Χώροι Υγειονομική Ταφής) Κανονισμοί
- Οι περί Αποβλήτων (Απόβλητα Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού εξοπλισμού) Κανονισμοί
- Οι περί Αποβλήτων (Ηλεκτρικές Στήλες και Συσσωρευτές) Κανονισμοί
- Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Χαρτιού Μη Συσκευασίας) Κανονισμοί
- Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμοί
- *Κανονισμοί για τη διαχείριση αποβλήτων φαρμακευτικών προϊόντων οικιακής προέλευσης*
- *Κανονισμοί για τη διαχείριση πλαστικών γεωργικής προέλευσης*
- *Κανονισμοί για τη διαχείριση αποβλήτων προϊόντων καπνού*

Ο ΠΕΡΙ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ ΝΟΜΟΣ

- Οι περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών (Ευθύνη Οικονομικών Παραγόντων) Κανονισμοί
- Κανονισμοί για λεπτή πλαστική σακούλα μεταφοράς
- *Κανονισμοί συστήματος εγγυοδοσίας για τις συσκευασίες ποτών*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

- Το ΠΠΔΑ 2022-2028 καθορίζει το πλαίσιο δράσεων που θα εφαρμοστούν την επόμενη **εξαετία** με στόχο την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.
- Θέτει στόχους για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και εστιάζει στην αλλαγή των συνηθειών των καταναλωτών σε σχέση με την παραγωγή αποβλήτων.
- Το κλειδί για την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων έγκειται στην **αλλαγή των προτύπων κατανάλωσης**. Η αλλαγή κουλτούρας βρίσκεται στο επίκεντρο της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και περιλαμβάνει την ευρεία ευαισθητοποίηση του θέματος και την κατανόηση της ανάγκης για αλλαγή, καθώς και των εργαλείων για την εφαρμογή της.
- Σημαντικό μέρος υλοποίησης του Προγράμματος αποτελούν οι **εκστρατείες ενημέρωσης** με στόχο την αλλαγή προτύπων κατανάλωσης, την πραγματοποίηση αγορών με βάση τη βιώσιμη χρήση υλικών, τις μειωμένες συσκευασίες και την κάλυψη πραγματικών αναγκών.
- Είναι ζωτικής σημασίας τα μέτρα να σχεδιάζονται από κοινού με την προώθηση του οικολογικού σχεδιασμού, της επαναχρησιμοποίησης και επισκευής, καθώς και της ευαισθητοποίησης και να συνδέονται άμεσα με **στοχευμένες δράσεις σε τομείς και προϊόντα προτεραιότητας**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

- **Οριζόντια μέτρα που προωθούν την ιεράρχηση των αποβλήτων:**
 - Μέτρα πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων
 - Μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης και της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση (της επισκευής και της ανακατασκευής)
 - Μέτρα βελτίωσης του σχεδιασμού προϊόντων
 - Μέτρα ενίσχυσης του πλαισίου της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού
- **Μέτρα που στοχεύουν σε 6 τομείς προτεραιότητας:** τουρισμός, κατασκευαστικός τομέας, τρόφιμα, κλωστοϋφαντουργικά, πλαστικά και ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός
- **Μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης**
- **Νομικά, οικονομικά και διοικητικά εργαλεία**
- **Μέτρα διαχείρισης δεδομένων και πλατφόρμες ανταλλαγής προϊόντων**
- **Παρακολούθηση προόδου μέσω διαχείρισης δεδομένων ανά τομέα προτεραιότητας (Δείκτες, σύσταση επιτροπής κ.α)**

Οριζόντια μέτρα που προωθούν την ιεράρχηση των αποβλήτων

- Προώθηση **εθελοντικών συμφωνιών** με σκοπό την επίτευξη νέων ανθεκτικότερων προϊόντων/ υπηρεσιών και καθαρότερων τεχνολογιών)
- Διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας **συμβουλευτικής υπηρεσίας για την υποστήριξη της βιομηχανίας** και των επιχειρήσεων σχετικά με τις νέες τεχνολογίες παραγωγής προϊόντων και τις βέλτιστες πρακτικές, ώστε να διευκολύνεται η επισκευή, ανακατασκευή και επαναχρησιμοποίηση προϊόντων
- Ενσωμάτωση μικρών τοπικών καταστημάτων σε δίκτυο αντίστροφης εφοδιαστικής αλυσίδας
- Διερεύνηση του ενδεχομένου εισαγωγής υποχρεωτικών εγγυήσεων προς τους καταναλωτές για καινούργια καθώς και για μεταχειρισμένα προϊόντα για **αντιμετώπιση της πρόωρης απαξίωσης**
- Συμπερίληψη **πληροφοριών** στις ετικέτες των προϊόντων σχετικά με την επισκευασιμότητα και την ανακυκλωσιμότητα τους
- Προώθηση του **ανασχεδιασμού** των **συσκευασιών** με στόχο την επαναχρησιμοποίηση και τη δυνατότητα υψηλής ποιότητας ανακύκλωσης
- Μέτρα **ενίσχυσης και ενδυνάμωσης του πλαισίου διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού** σε υφιστάμενα και νέα ρεύματα (πχ ΗΗΕ/μελάνια, φωτοβολταϊκά πλαίσια, φάρμακα οικιακής χρήσης, πλαστικά θερμοκηπίου, έπιπλα, στρώματα, ΑΕΚ, αλιευτικά εργαλεία)- ενεργή εμπλοκή συνδέσμων μέσω πρωτοβουλιών

ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Διοικητικά Μέτρα

1. Δημιουργία **συντονιστικού φορέα** μεταξύ κεντρικής κυβέρνησης και τοπικής αυτοδιοίκησης για τη διαχείριση των αποβλήτων
2. Ενίσχυση της **διοικητικής ικανότητας** και βελτίωση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης για καλύτερη χάραξη και εφαρμογή της πολιτικής
3. Υποχρεωτική **εκπαίδευση** εργαζομένων στις δημόσιες συμβάσεις στην Κύπρο, για συμπερίληψη των αρχών της κυκλικής οικονομίας στις δημόσιες συμβάσεις
4. Ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων και κατάρτισης για τη διαχείριση των αποβλήτων (πρόληψη) για νομοθέτες, ρυθμιστικές αρχές έκδοσης αδειών, επιθεωρητών, φορείς υλοποίησης κ.λπ.
5. Προγράμματα κατάρτισης του προσωπικού των τοπικών αρχών.
6. Δημιουργία **μητρώου εταιριών/οργανισμών** που ασχολούνται με επισκευή/ επαναχρησιμοποίηση υλικών και ενημέρωσης κοινού για τα κέντρα επιδιόρθωσης και τα καταστήματα και σημεία πώλησης ή ανταλλαγής μεταχειρισμένων

ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Οικονομικά Εργαλεία

1. **Πληρώνω όσο πετώ** Τον Ιούλιο του 2022 ψηφίστηκαν οι κανονισμών που θα προβλέπουν την υποχρεωτική εισαγωγή συστημάτων ΠΟΠ από όλες τις τοπικές αρχές (Κ.Δ.Π 292/2022). Τα διαρθρωτικά ταμεία θα στηρίξουν τις τοπικές αρχές με την ανάπτυξη του ΠΟΠ, με συνολικό ύψος χρηματοδότησης περίπου 25 εκατ. Ευρώ.
2. Υπό διερεύνησης τρόπος εφαρμογής του **φόρου υγειονομικής ταφής** που έχει στόχο να αποθαρρύνει την τελική διάθεση των αποβλήτων και παρέχει κίνητρα για επιλογές ψηλότερα στην ιεραρχία των αποβλήτων. Ο φόρος υγειονομικής ταφής θα πρέπει να αυξάνεται σταδιακά κάθε χρόνο.
3. Διερεύνηση της δυνατότητας **δημιουργίας ταμείου πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων/κυκλικής οικονομίας** για προώθηση της καινοτομίας, στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε θέματα που αφορούν την αποδοτικότητα των πόρων, την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και τα προγράμματα επαναχρησιμοποίησης και στήριξη των ΑΤΑ στην υλοποίηση των τοπικών σχεδίων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων
4. Παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για **εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης**
5. Αξιολόγηση της δυνατότητας **εφαρμογής άλλων φορολογικών κινήτρων**

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μέτρα πρόληψης στον τουριστικό τομέα

1. Εφαρμογή του Μέτρου «**Πρώθηση της Κυκλικής Οικονομίας στις Ξενοδοχειακές Εγκαταστάσεις**» που σκοπός του είναι η καθοδήγηση και η διευκόλυνση της μετάβασης των κυπριακών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε μια πράσινη και κυκλική οικονομία. Το Μέτρο θα παρέχει υπηρεσίες, όπου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, υπηρεσίες ανάπτυξης ικανοτήτων μέσω εργαστηρίων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, επαγγελματικής καθοδήγησης και πιστοποίηση με το Σχήμα Πιστοποίησης Κυκλικής Οικονομίας που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο του Μέτρου.
2. Εγκαθίδρυση συνεργασίας με εκπροσώπους της τουριστικής βιομηχανίας προκειμένου να αναπτυχθεί ένα **σχέδιο δράσης για μηδενικά απόβλητα/κυκλική οικονομία** που να προωθεί την επαναχρησιμοποίηση
3. Διερεύνηση και αξιολόγηση της δημιουργίας ενός δικτύου **δωρεάν σημείων αναπλήρωσης πόσιμου νερού** στις τουριστικές περιοχές με στόχο τη μείωση του όγκου των πλαστικών φιαλών μιας χρήσης
4. Εγκαθίδρυση **συστήματος πιστοποίησης κυκλικής οικονομίας** για ξενοδοχεία και καταλύματα, το οποίο θα βραβεύει τις επιχειρήσεις που στοχεύουν στη μείωση αποβλήτων και την επαναχρησιμοποίηση προϊόντων και υλικών
5. Αξιολόγηση της εφαρμογής συστήματος **Πληρώνω Όσο Πετώ** ή **συστήματος επιστροφής και επαναγέμισης** σε τουριστικά καταλύματα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αφαίρεση κάδων από τα δωμάτια και παροχή προπληρωμένων σακουλιών αποβλήτων, ενθάρρυνση της ανακύκλωσης μέσω συστήματος επιστροφής καταθέσεων που βασίζεται στο θέρετρο, κ.λπ.
6. Υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων με συμβουλές και καθοδήγηση για την πρόληψη της σπατάλης τροφίμων

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Μέτρα πρόληψης στον κατασκευαστικό τομέα

1. Υιοθέτηση **νέων κανονισμών** για τη διαχείριση των αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων το 2022 (υπό έγκριση στη βουλή)
2. Αναθεώρηση του πλαισίου διευρυμένης ευθύνης παραγωγού για τα δομικά υλικά σύμφωνα με τα πρότυπα οικολογικού σχεδιασμού, έτσι ώστε να ενθαρρυνθεί η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και η μεγαλύτερη δυνατή χρήση επαναχρησιμοποιήσιμων, ανακυκλώσιμων και ανακυκλωμένων υλικών
3. Εισαγωγή υποχρεωτικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων για τα εργοτάξια για το σχεδιασμό της διαχείριση αποβλήτων και υλικών, ενθάρρυνση της χρήσης δευτερογενών υλικών και ελαχιστοποίηση της απόρριψης
4. Στήριξη των **Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων** συμπεριλαμβάνοντας τις αρχές της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και της κυκλικής οικονομίας. Παροχή καθοδήγησης σχετικά με τις **βιώσιμες προμήθειες** σε όλες τις φάσεις μιας κατασκευής από τον αρχικό σχεδιασμό έως την κατασκευή, την ανακαίνιση και την κατεδάφιση
5. Καθορισμός κριτηρίων αποχαρκτηρισμού των αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων ως **δευτερογενών υλών**

ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- Η σπατάλη τροφίμων αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα, με οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές, για ολόκληρη την ανθρωπότητα.
- Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία σε παγκόσμιο επίπεδο, 1.3 δισεκατομμύρια τόνοι τροφίμων πετιούνται ετησίως. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 88 εκ. τόνοι τροφίμων καταλήγουν στα σκουπίδια κάθε χρόνο. Η σπατάλη αυτή μετατρέπεται και σε οικονομικό κόστος, της τάξης των 143 δισεκ. ευρώ στην ευρωπαϊκή οικονομία κάθε χρόνο.
- Στην Κύπρο, τα αντίστοιχα στατιστικά δεδομένα της ετήσιας σπατάλης τροφίμων ανέρχονται στα **404 κιλά ανά κάτοικο**.
- Τα δεδομένα αυτά προκύπτουν μέσα από τη μελέτη που πραγματοποίησε το Πανεπιστήμιο Frederick από τον Οκτώβριο του 2020 έως τον Οκτώβριο του 2021 για λογαριασμό του Τμήματος Περιβάλλοντος για την καταγραφή των επιπέδων των αποβλήτων τροφίμων σε όλα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και συγκεκριμένα:
 - κατά την πρωτογενή παραγωγή, (50 κιλά ανά κάτοικο)
 - κατά τη μεταποίηση, (194 κιλά ανά κάτοικο)
 - από το λιανικό εμπόριο, (57 κιλά ανά κάτοικο)
 - από τους χώρους εστίασης (31 κιλά ανά κάτοικο)
 - από τα νοικοκυριά (72 κιλά ανά κάτοικο)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Μέτρα μείωσης της σπατάλης τροφίμων

1. Ετοιμασία σχεδίου δράσης για μείωση των αποβλήτων τροφίμων, με πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο με τη συνεργασία των τοπικών αρχών και άλλα φορέων και παροχή καθοδήγησης στις επιχειρήσεις
2. Στήριξη του τομέα λιανικού εμπορίου και του τομέα φιλοξενίας για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων
3. Προώθηση της μείωσης της σπατάλης τροφίμων στον πρωτογενή τομέα
4. Στήριξη του τομέα επεξεργασίας τροφίμων για μείωση της σπατάλης τροφίμων:
 - Προώθηση έρευνας και καινοτομίας και πιλοτικών προγραμμάτων με στόχο την τροποποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και την ανάπτυξη νέων προϊόντων που προέρχονται από τα απόβλητα τροφίμων, καθώς και τη βελτιστοποίηση πρακτικών μεταφοράς, διανομής και πώλησης τροφίμων για μείωση της σπατάλης και της απώλειας
 - Στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων τροφίμων με στόχο την ενίσχυση των διαδικασιών απόκτησης γνώσεων και ανάπτυξης ικανοτήτων για την προώθηση καλών πρακτικών στο θέμα της μείωσης της σπατάλης των τροφίμων
5. Προώθηση της δωρεάς τροφίμων:
 - Εντοπισμός και μέτρα αντιμετώπισης εμποδίων, ανάπτυξη προδιαγραφών για τη δωρεά τροφίμων και ενθάρρυνση της δωρεάς τροφίμων από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο και στον τομέα της φιλοξενίας
 - Παροχή οικονομικών κινήτρων για τη δωρεά τροφίμων
6. Βελτίωση της σήμανσης των τροφίμων όσον αφορά τη λήξη διάρκειας ζωής τους και τον τρόπο φύλαξης τους και εκστρατείες ενημέρωσης των καταναλωτών

ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Μέτρα μείωσης της σπατάλης τροφίμων

7. Εφαρμογή **προγραμμάτων κατάρτισης** στη βιομηχανία προμήθειας τροφίμων και προώθηση στρατηγικών για βελτιστοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας των προϊόντων και αποφυγή υπολειμμάτων τροφίμων
8. Προώθηση της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα απόβλητα τροφίμων στα **εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών**
9. Ενσωμάτωση της θεματικής ενότητας για τα απόβλητα τροφίμων σε **προγράμματα αγροτικής επαγγελματικής κατάρτισης** για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις πρακτικές πρόληψης της σπατάλης τροφίμων
10. **Εκστρατείες ενημέρωσης** και ευαισθητοποίησης των καταναλωτών για την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων κατά την αγορά και διαχείριση των τροφίμων στα νοικοκυριά, σε χώρους εστίαση και ξενοδοχεία, κ.λπ.
11. Υλοποίηση **προγραμμάτων κατάρτισης** στον τομέα εστίασης και φιλοξενίας για την εφαρμογή καλών πρακτικών μείωσης της σπατάλης τροφίμων και των αποβλήτων τροφίμων (υπολογισμός και παραγγελία προμηθειών, καθορισμός μενού, παρασκευή, μέγεθος μερίδων, έλεγχος υπολειμμάτων και περισσευμάτων κλπ.)
12. Δημιουργία **πλατφόρμας για τα απόβλητα τροφίμων και τα γεωργικά απόβλητα** (για μείωση της σπατάλης τροφίμων στη γεωργία, τη μεταποίηση, τη διανομή, το λιανικό εμπόριο, τα εστιατόρια και τα νοικοκυριά μέσω ενός συστήματος για τη μέτρηση, τη μείωση και την υποβολή στοιχείων για τη σπατάλη των τροφίμων)
13. Δημιουργία **διαδικτυακής πλατφόρμας για τη δωρεά τροφίμων**

ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

- Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα είναι **η τέταρτη κατηγορία** σε κατάταξη που προκαλεί υψηλές πιέσεις στη χρήση πρωτογενών πρώτων υλών και νερού, μετά από τα τρόφιμα, τη στέγαση και τις μεταφορές, και η πέμπτη στην παραγωγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Στην ΕΕ, **λιγότερα από τα μισά μεταχειρισμένα ρούχα συλλέγονται** για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση όταν δεν χρησιμοποιούνται πλέον, και μόνο **το 1% τελικά ανακυκλώνεται** σε νέα ρούχα, καθώς οι τεχνολογίες που επιτρέπουν την ανακύκλωση ρούχων έχουν ξεκινήσει μόλις πρόσφατα να κάνουν την εμφάνισή τους.

ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Μέτρα για την πρόληψη αποβλήτων από την κλωστοϋφαντουργία

- 1. Ανάπτυξη Σχεδίου Δράσης για την Κλωστοϋφαντουργία:**
 - μείωση κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων
 - διευκόλυνση πρόσβασης στις υπηρεσίες επισκευής και επαναχρησιμοποίησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων
 - ενθάρρυνση επαναχρησιμοποίησης, δωρεάς και χρήσης δευτερογενών υλικών
 - προώθηση οικολογικού σχεδιασμού για προώθηση της κυκλικότητας στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα
- 2. Στήριξη επιχειρήσεων** που προωθούν την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων
- 3. Δημιουργία δικτύου υπηρεσιών επαναχρησιμοποίησης** και επισκευής ρούχων και υφασμάτων
- 4. Αξιολόγηση ανάγκης εισαγωγής συστήματος** διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για προώθηση της συλλογής και επαναχρησιμοποίησης
- 5. Εκστρατείες αλλαγής** πρότυπων κατανάλωσης ώστε να ενημερώνονται και να στηρίζονται οι καταναλωτές στην αγορά λιγότερων ρούχων καλύτερης ποιότητας και στην επιλογή πιο βιώσιμων και κυκλικών επιλογών
- 6. Δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας ενημέρωσης** για τα κέντρα επιδιόρθωσης και τα καταστήματα και σημεία πώλησης ή ανταλλαγής μεταχειρισμένων ρούχων και άλλων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΠΛΑΣΤΙΚΑ

Μέτρα μείωσης πλαστικών

1. **Αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας 2019/907/ΕΕ (Ν.(Ι) 48/ 2022)** για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον: Ενίσχυση ελέγχων και παρακολούθησης σχετικά με τις απαγορεύσεις, μείωση κατανάλωσης, προώθηση εναλλακτικών προϊόντων και ενίσχυση της συμμετοχής των εμπλεκόμενων σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού
2. **Περιορισμός** πλαστικών μιας χρήσης και προϊόντων που περιέχουν μικροπλαστικά και επικίνδυνες ουσίες
3. Επανεξέταση, έως το 2024, του συλλογικού συστήματος για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασίας ώστε να διασφαλιστεί ότι οι παραγωγοί έχουν **κίνητρα** ώστε να λαμβάνουν καλύτερες και πιο βιώσιμες αποφάσεις στο στάδιο του σχεδιασμού του προϊόντος και ότι πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 8 της Οδηγίας για τα πλαστικά μιας χρήσης
4. Εφαρμογή συστημάτων **διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού** για υγρά μαντηλάκια, μπαλόνια και προϊόντα καπνού με φίλτρο σύμφωνα με το άρθρο 8 της Οδηγίας για τα πλαστικά μιας χρήσης. Ως προθεσμία για τα προϊόντα καπνού έχει ορισθεί το 2023, ενώ για τα υγρά μαντηλάκια και τα μπαλόνια ο Ιούλιος του 2024
5. Καθορισμός **μέτρων και δράσεων μείωσης των πλαστικών μιας χρήσης** μέσω απαγόρευσης/περιορισμού της χρήσης προϊόντων, καινοτομίας ή εφαρμογής εναλλακτικών μοντέλων όπως η επαναχρησιμοποίηση έως το 2025, βάσει και των απαιτήσεων της Οδηγίας για τα πλαστικά μιας χρήσης
6. Στήριξη των ΑΤΑ για εφαρμογή μέτρων μείωσης της παραγωγής των πλαστικών αποβλήτων και της ρύπανσης, αναγνώριση του ρόλου των πολιτών στην προώθηση μιας βιώσιμης οικονομίας των πλαστικών και στήριξη της καινοτομίας στον ιδιωτικό τομέα

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΠΛΑΣΤΙΚΑ

Μέτρα μείωσης πλαστικών

7. Παροχή πληροφοριών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις για τις **επιπτώσεις από τη χρήση του πλαστικού** ώστε να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να επηρεαστεί προς την επιθυμητή θετική κατεύθυνση η καταναλωτική τους συμπεριφορά. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν την επαναχρησιμοποίηση και επαναπλήρωση, την ανακύκλωση πλαστικών, τις επιπτώσεις των πλαστικών μιας χρήσης και τη ρύπανση από το πλαστικό
8. Παροχή **κινήτρων στους τομείς του τουρισμού** και των υπηρεσιών τροφίμων για την προώθηση επαναχρησιμοποιήσιμων προϊόντων και προϊόντων με ανακυκλωμένο περιεχόμενο
9. Παροχή κινήτρων για την **προώθηση του οικολογικού σχεδιασμού** των προϊόντων και για αύξηση του ανακυκλωμένου περιεχόμενου τους
10. **Διαμόρφωση των τελών των συστημάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού** βάσει των χαρακτηριστικών των προϊόντων (δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης, ανακυκλωσιμότητα, ανακυκλωμένο περιεχόμενο)
11. **Μείωση στην κατανάλωση φιαλών PET** μίας χρήσης μέσω πωλήσεων νερού βρύσης σε ξενοδοχεία ή μέσω επαναχρησιμοποιήσιμων μπουκαλιών νερού και προώθηση των επαναχρησιμοποιήσιμων δοχείων ποτών και τροφίμων
12. Βελτίωση της **πρόσβασης σε πόσιμο νερό σε κοινόχρηστους χώρους**, σχολεία, ιδρύματα κ.λπ. για μείωση της κατανάλωσης πλαστικών φιαλών.
13. Προώθηση της **Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων** για μείωση της κατανάλωσης των πλαστικών μιας χρήσης (ενσωμάτωση κριτηρίων για εναλλακτικά προϊόντα, επαναχρησιμοποίηση, δυνατότητα ανακύκλωσης, ανακυκλωμένο περιεχόμενο)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΠΛΑΣΤΙΚΑ

Μέτρα μείωσης πλαστικών

14. Εφαρμογή **εγγυοδοτικού συστήματος** για τις πλαστικές φιάλες
15. **Βελτίωση της σήμανσης** των πλαστικών προϊόντων για ενημέρωση του καταναλωτή όσον αφορά τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης, την ανακύκλωση, την μη απόρριψη τους στο περιβάλλον κ.λπ.
16. Στήριξη των **δράσεων καθαρισμού** από την ανεξέλεγκτη απόρριψη των πλαστικών αποβλήτων στο περιβάλλον, όπως ο καθαρισμός παραλιών και διερεύνηση καινοτόμων τρόπων συμμετοχής των επιχειρήσεων, του κοινού και των τουριστών στον τομέα αυτό
17. Εγκαθίδρυση συστήματος διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τα **πλαστικά που χρησιμοποιούνται στη γεωργία**
18. Δημιουργία υποδομών για τη συλλογή **αλιευτικών εργαλείων** που περιέχουν πλαστικό και εγκαθίδρυση συστήματος διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού
19. Ενίσχυση των υποδομών και υπηρεσιών χωριστής συλλογής για τα **ογκώδη απόβλητα** (πλαστικά έπιπλα, παιχνίδια κ.λπ.)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΗΗΕ

Μέτρα πρόληψης δημιουργίας ΑΗΗΕ

1. Ανάπτυξη σχεδίου δράσης για την αειφόρο διαχείριση των ΑΗΗΕ σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς
2. Καθιέρωση ενός συστήματος ανάκτησης αποβλήτων ΗΗΕ για τους λιανοπωλητές ώστε να ενθαρρύνεται και να προωθείται η επαναχρησιμοποίηση, η επισκευή και η ανακατασκευή
3. Υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων ΗΗΕ, όπως η κοινή χρήση, η σύμβαση μίσθωσης, η ενοικίαση και ο δανεισμός
4. Αύξηση της παροχής πληροφοριών προς τους καταναλωτές σχετικά με τη διάρκεια ζωής του ΗΗΕ, τις πιθανές περιόδους επισκευής και τις περιόδους εγγύησης. Τα εγχειρίδια θα πρέπει να είναι διαθέσιμα για όλα τα προϊόντα
5. Αύξηση της παράτασης ζωής των συσκευών μέσω του «δικαιώματος στην επισκευή» και τη δημιουργία δικτύου κέντρων επισκευής (2 κέντρα Λευκωσία και Λεμεσό και δίκτυο καταστημάτων και Συλλογή μικρών συσκευών ΗΗΕ στα πράσινα περίπτερα (50 σε απομακρυσμένες περιοχές)

Ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του ΠΠΔΑ θα πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια, λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς το 2020. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των μέτρων πρόληψης, θα γίνει στη βάση των ακόλουθων ποιοτικοί ή ποσοτικοί δεικτών:

- Συνολική ποσότητα παραγόμενων αποβλήτων
- Ποσοστό επαναχρησιμοποίησης ανά τομέα προτεραιότητας
- Επίπεδα αποβλήτων τροφίμων
- Επίπεδα αποβλήτων πλαστικών μιας χρήσης
- Αριθμός εκστρατειών ευαισθητοποίησης των πολιτών για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων που πραγματοποιήθηκαν / έτος.
- Αριθμός λειτουργικών κέντρων επαναχρησιμοποίησης και αριθμός των σχετικών εργασιών.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

- Για την παρακολούθηση της εφαρμογής θα συσταθεί Επιτροπή αποτελούμενη από εκπροσώπους των ακόλουθων κυβερνητικών τμημάτων και φορέων:
- Γενικός Διευθυντής Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος
- Τμήμα Περιβάλλοντος
- Ένωση Δήμων
- Ένωση Κοινοτήτων
- ΟΕΒ
- ΚΕΒΕ
- Εκπρόσωποι Μη Κυβερνητικών Οργανισμών
- ΕΤΕΚ
- Δημόσια Ακαδημαϊκά ιδρύματα (Πανεπιστήμιο Κύπρου/Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου/Ανοιχτό Πανεπιστήμιο)

Την Επιτροπή θα προεδρεύει ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος. Η Επιτροπή θα συνεδριάζει σε τακτά διαστήματα για παρακολούθηση της προόδου της εφαρμογής των μέτρων της Στρατηγικής και ανά διετία για αξιολόγηση των δεικτών παρακολούθησης.

Συμπεράσματα

- Έχει ήδη ξεκινήσει η αλλαγή στο πλαίσιο διαχείρισης των αποβλήτων με δράσεις που προωθούν τη διαλογή στην πηγή και χωριστή συλλογή, την ανακύκλωση, την επαναχρησιμοποίηση και την πρόληψη
- Είναι σημαντικό η αλλαγή να γίνει με αποτελεσματικό και επιταχυνόμενο τρόπο
- Οι αλλαγές αυτές **αφορούν όλους μας!**

Τυχόν σχόλια και εισηγήσεις σας μέχρι 12/12/2022 στα email:

ndikigoropoulou@environment.moa.gov.cy

apapanastasiou@environment.moa.gov.cy

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!!!